

Fartøi, vi vare komne paa. Dækket var opfyldt med en Mængde Passagerer fra anden Plads; her var snavsede Unger, der nok tilhørte een Familie; de tumlede sig som eneraadende hen over hele Dækket; Forældrene bredte Sengeklæder ud til Familiens Hvile og Bequemmelighed. *Collin* og jeg vare de eneste Reisende i første Kahyt; denne var lav, snever og med høist smudsige Sophapuder; jeg maatte, for at hvile der til Natten, tage fra min Koffert et Stykke reent Linned og svøbe om Hovedpuden, den var for fedtet at berøre uden Overtræk. Styrmanden og vistnok Maskinmesteren, ligesom de kom fra deres Virksomhed, toge Plads ved Middagsbordet, men det var godmodige, beskedne Mennesker, og Styrmanden kjendte ikke blot den Stad *Hamburg*, men endogsaa *Kjøbenhavn*, saa nordlig havde han været. Oppe paa Dækket brændte Solen, vi havde intet Solseil; Søen var rolig; meer og meer blev den blank og stille, ganske en Modsætning af hvad jeg i den stormfulde Nat i *Cartagena* havde udmalet mig. Havet sov, min Frygt for det sov ogsaa ind, men vaagnede, da Mørket kom og jeg laae i Kahytten, hvor Lampen var gaaet ud, da Ingen passede den; Skruen paa Skibet gjorde en forfærdelig Larm; der var Noget i Maskineriet, som idelig stødte, som om det arbeidede paa at slaae Hul i Skroget. Det var hvert Øieblik, som stødte vi imod eller skrabede hen over Klippegrund; jeg kunde ikke forstaae det, ikke forklare mig det og ravede i Mørke op paa det mørke Dæk, hvor ikke et Menneske uden Manden ved Roret var at opdage, Dækspassagererne laae skjult under Sække og uldne Tæpper. Jeg saae over Rølingen ned i det dybe Vand; store, forunderlige Fiske lysnede der i deres Bevægelser.

Jeg steg igjen ned i Mulm og Mørke, mødte paa Trappen Capitaenen, den flinkeste af dem Allesammen, gemytlig og høflig; han fik igjen Lampen tændt, men for mig var det umuligt at sove. Skruen og Stemplerne, eller hvad det var, stødte ideligt, saa at jeg tilsidst bildte mig ind, at vi løb for nær Land og at det aldrig kunde gaee godt. Jeg klavrede igjen op. Skibet gik som en Dødsseiler, uden levende Mandskab at see.

Endelig lysnede det i Horisonten. Himmel og Hav bleve viin-

farvede, Delphiner sprang fra Vandspeilet, sloge deres Kolbytter i den friske Luft, boltrede og flokkede sig om Fartøiet, som om de ventede deres *Arión*. Capitaenen lod Skibet kun gaee med halv Kraft, vi kom ellers for tidlig til *Malaga*, sagde han. Sundheds-Comiteen sov altid længe, og før den havde været ombord fik vi ikke Lov at komme i Land. Noget, man maatte vænne sig til i spanske Havne. Vi styrede om Fyrtaarnet ind i Havnen, og foran os laae *Malaga* med sine hvide Huse, sin mægtige Domkirke og sit høitliggende *Gibralfaro*, Maureernes engang stærke Fæstning.

H.C. Andersen:

Spanien (1842/63).
Tjeshildinger.

VIII

Malaga.

Vi længtes efter at komme i Land. Solen brændte voldsomt; tykt laae Kulstøvet fra Skorstenen hen over Skibets Dæk, Rørling og Bænke, her var ikke hyggeligt at være. Rundt om saae vi Folk og Varer landsættes og bringes ombord; Rorkarle og skjørtelasede Drengelaae med Baade for at føre os i Land, de vinkede, raabte, klemte sig fast til Skibet, men ingen Baad fra Sundheds-Comiteen var at see, og saa maatte vi blive. Havnen var opfyldt med Handelsskibe, og mellem disse en Mængde danske, ikke færre end fire og tyve var her, hørte jeg siden. Det hvide Kors i den røde Dug vaiede, en Hilsen fra Hjemmet, en Forudforkyndelse af hvor hjemligt vi skulde faae det her i *Malaga*.

En af Passagererne, en Fabrikbestyrer fra *Almaden*, tog sig af os da vi endelig steg i Land, og førte os til *Fonda del Oriente*, et velindrettet Hotel, hvor der taltes Spansk, Fransk og Tydsk; den ene Opvarter, en ung Berliner, var især omhyggelig for os, han betragtede os som Landsmænd.

Vor Balcon vendte ud til *Alameda* med dens grønne Træer. Springvand og mange Spadserende; der gik barbenede Beduiner i deres hvide Burnus, afrikanske Jøder i lange, brogede Kaf-

taner, Spanierinder i den klædelige sorte Mantille, Madamer i broget farvede Shawler, unge, elegante Herrer tilfods og tilhest, Bønder og Lastdragere; her var Livlighed og Bevægelse. Solseilet skyggede over vor Balcon; her sad vi og saae ud over Vrimlen, ned ad *Alameda*, heelt ud over Havnen og Havet. Opvarteren bragte os engelsk Ale, en himmelsk Lædskedrik, efter at vi i flere Uger kun havde faaet hede Vine og lunkent Vand med Anisette. Her syntes man at kunne trives. Solen gik ned, Aftenen lavede op. Jeg sad med Papircigaren, som Spanieren ruller sig den. Det første Drag er altid Smag af Cigar; det andet, ja, saa ryger man! Stumpen af Cigaren kaster man hen for at faae en ny Papircigar, eller en udmærket, virkelig Cigar. I Konstens Verden, disse Digtere og Digterinder, Sangere og Sangerinder, hvor snart bliver man ikke ogsaa kjed af dem, naar de kun er Papir. Væk med Stumpen! der kommer en Havnanna! Hosianna! Lær mig Papircigar, at jeg i min Virken kan som Du lade være at drømme om Navn og Eftermæle! lær mig at vide, jeg skal kastes hen, mit Liv var kun en Røg, uden Betydning for de Andre. Den Stemning kom, — og den gik igjen med Cigaren. Lygterne tændtes før endnu Daglyset var slukt, Stjernerne tændtes, Folkemængden tog til dernede, de Spadserende gik under Træerne paa den jævne Jord, Kjørende og Ridende joge afsted paa Gadebrolægningen. Et Musikcorps spillede af *Norma*; Tanken blev Sang i den smukke, sydlige Aften.

Der under Træerne nede
paa *Alameda* de gaac;
Gaslamperne brændte festligt,
og Nyet staaer høit i det Blaa.

Man mærker ikke en Luftning,
ei Havet har Aandedrag,
Og Skyerne staae i Luften
som et udhugget Marmortag.

Mig bringer Synet af Skyer
igjen til den nordiske Strand,
Og Havet er Landveien
hjem til mit Fædreland.

Jeg maatte ned paa *Alameda*, ned i Trængselen; smukke Qvinder med mørke, ildfulde Øine vare her at see, de bevægede med en egen Ynde den sorte, pailletbesatte Vifte, og tilvisse Sandhed er der i det gamle spanske Vers:

*una muger malagueña
tiene en sus ojos un sol,
en su sonrisa la aurora
y un paraíso en su amor.*

Nu var det forstaaet med levende Illustration. Folk saae allesammen ud som om de vare i godt Humeur, som om Livet kun viste den solbelyste Side, man havde Indtrykket af Glæde og Livsfriskhed. *Malaga*, deilige By, her bliver jeg hjemme! jublede jeg.

Ingen kjender mig, Ingen kjender jeg,
Som i en ny Slægt vandrer jeg om;
En af Syssoverne, synes jeg, er jeg her,
Stedet og Folket. Alt er mig nyt.
O hvilken Deilighed! jeg ret som Straaet vil
Drive paa Strømmen ned, dreic mig rundt;
Gid at jeg turde kun, Straaet tør gjøre det,
Kysse hver Blomst paa den svulmende Strøm!

Jeg fik det med Varme! det er ogsaa overordenligt varmt i *Malaga*. Og hvad er det ogsaa for en Jordbund, man her gaaer paa. Hvem tilhører den? Fra Havet steg *Venus Anadyomene*, Havbunden her er hendes Mødrearnv; her har den løftet sig fra Havet. Hele den lange Gade tæt ved, hvor det danske Flag vaier fra Consulens Huus, Strækningen med Pakhusene og de grønmaalede Fuglebure øverst paa det flade Tag, er et Jordsmon, vundet fra Havet, *Venus Anadyomenes* Eiendom. I Maurernes Tid rullede Søen her hen over Sandet mod *Malagas* stærke Mure. Af disse staaer endnu en Rest ud mod *Alameda*; den hestekoformede Bue, som danner Porten, siger os strax i hvilken Tid og Slægt den byggedes, og at her var en af Indgangene til Byen. Ikke langt borte, i den bugtede, snevre Gade staae endnu et Par gamle, mauriske Huse, med hvidkalket Muur, men

Kalken har løsnat sig, Ujævnheder komme frem, og disse ere marmorhuggede Søiler. Inde i den lille Gaard sees endnu større Marmorpragt; Meget er overkalket, klodsede Tilbygninger ere opførte, som var der lagt an paa at forstyrre Indtrykket af den oprindelige Skjønhed. Hvo boede her i gammel Tid? Ingen veed det. For Øieblikket er her Oplæg og Udsalgssted af Isenkramvarer. I Boutikken kneise endnu slanke Marmorsøiler med konstige Forziringer under det rigt udskaarne Træløft; stieile Steentrapper og snevne Gange forbinde en Mængde Værelser, hvert af dem har Præget af hin langst forsvundne Tid. Loftet hæver sig i en Kuppel, „en overskaarne Orange“ kaldte de det, og pranger med Forgyltning eller med Indlægning af forskellige Træarter. Det er, som om den henfarne Tid endnu drømte herinde; men hvad den drømmer er for os kun en Gjetning. Man gaar med langsomme Skridt gjennem disse Stuer, man standser, kan ikke rive sig løs, man har en Fornemmelse, som naar man ved Marskandiserens Bod, mellem alskens Sager, opdager et gammelt Portrait, paafaldende ved det Charakteristiske deri eller ved dets Skjønhed, og man veed, det er mange mange Tider siden denne Skikkelse gik levende og blomstrende hen over Jorden. Hendes Liv og Vilkaar kjende vi ikke; et Perlebaand, Stoffet i Klædningen eller dennes Farve og Smit giver Raaderum for Tankerne; saaledes ogsaa her i disse zirligt byggede Stuer, med de lette, svævende Vinduer, de phantastiske hævde Lofter, vil man kjende Livet som fordem rørte sig her. Maaskee konstefarne Hænder arbejdede herinde og skabte Mesterværker, dem, vi paa eet eller andet Sted have seet og beundret; maaskee lyste engang her de skønneste Øine i *Malaga*. eller en Digter har boet her, og ved den klingende Luth første Gang sjunget de Viser, der endnu klinge paa Folkets Tunge; maaskee var Brag af Vaaben den kjæreste Musik for ham, som engang kaldte dette Huus sit under *Omijadernes* Chalifat.

Rigere og mere antydende Eierens Stand og Stilling staaer nær herved en anden Bygning; vel er dens aabne Søjlegang ud til Gaarden muret til, men Colonnerne med deres Buer træde tydeligt frem; de smukke, aabne mauriske Vindueskarne ere

bevarede; rigtignok staae Stuer og Sale overfyldte med Kasser og alt tænkeligt Skramleri, men alt Dette kan dog ikke betage Skuet af den gamle Herlighed; de prægtigt udskaarne, forgyltde Lofter synes os endnu kun Aaringer gamle; frisk træder Forziringen paa Væggen frem. I en af Stuerne saa vi midt i Gulvet Marmorrummen med dens udtørrede Jernrør, hvorfra fordem Vandstraalen pladskede og bragte Køling. Udenfor i den af de høie Mure indesluttede Have risler endnu Vandet i lange, huggede Marmorrender, Venushaar voxer med svulmende Fylde frem i Revner og Sprækker; en mægtig Palme løfter sin saftige Blade-skjerm høit over et heelt Skovkrat af Orangetræer og Rosenbuske; saa deiligt er det Hele og dog Alt i Forfald, overladt til sig selv. Eengang blev denne Have bygget og pleiet; hvor deiligt da, efter den ildfulde Dag, at gaar her i den stjerneklare Aften, eller i det lyse Maaneskin! Vandstraalerne sprang mellem de duftende Træer; mangan en livsalig Stund er maaskee levet her, maaskee ogsaa Angestens, da de Christne laae udenfor Murene, og Mangel og Nød raadede herinde; *Gibraltar*, Fastingen deroppe, vilde holde ud til sidste Mand.

Det forekom mig, paa min Vandring her, som det varme Solskin var et Trolddomsslør, lagt hen over den gamle Gaard og Have, hvorved Alt laae sovet ind; dog naar Sløret hævvedes vilde ogsaa Trolddommen hæves, Vandstraalerne pladskede i Marmorrummen, Træer og Blomster friskere og friere indtage deres Plads, mauriske Mænd og Qvinder reise sig fra deres Dødssovn, til Liv og Virken.

Paa Gaden, hvor jeg traadte ud, klang Castagnetter; i Husets Skygge sad en ung, smuk Gitana og solgte Kastanier. Der kom Bønder med store Kurve fulde af Figen og Dadler; tunge, saftfulde Druklaser laae ovenpaa hverandre, de brunnrøde Viinblade pyntede saa smukt. Fra de hensovende gamle Minder kom man herud i den levende, bevægede Tid; det var en Fornøielse at drive omkring hvorhen Benene vilde bære En. Altid viste sig noget Nyt, det ene Billede af Sydens Liv vekslede med det andet.

Paa en af Pladserne, omgivet af Caféer og Handelsboutiker,

staaer en smuk, qvindelig Figur, der holder i Haanden en Fakkel; hver Aften brænder paa den et lille Blus, det er, som saae man den forstenede Troldqvinde, *Circe*, fra den henfarne Tid, endnu med blussende Livskraft vaage og vente paa, at det Døde skal reise sig, og det vil det, i Digtningens Verden, naar dets Digter engang kommer; det vil blive vakt, som *Alhambra* blev det, da *Washington Irving* kom der.

Gjennem krinkelkrogede Gader naaer man herfra *Malagas* mægtige Domkirke, den staaer som et marmorhugget Fjeld, beherskende ved sin Storhed den hele By; seet fra Havnen er den især af imponerende Virkning. Her kommer man igjen ud paa *Alameda*; følger man da denne heelt op til *Guadalmedina*-Floden, da er man i den Decl af *Malaga* hvor Folkelivet meest rører sig, og det ikke blot oppe paa Pladsen, men nede i selve Flodleiet. Dette var i denne Aarstid aldeles uden Vand, og derfor nu i sin udtørrede Tilstand forvandlet til Markedsplads. Heste og Esler stode dernede, bundne i Kobler; Gryder og Potter kogte over den blussende Ild; Disker og Borde vare opstillede; det var til at tegne! Kommer imidlertid et Skybrud, et voldsomt Regnskyl i Bjergene, da pludselig fyldes Flodlejet, Vandet strømmer med voldsom Kraft mod Havet, rivende Alt med sig, der er ingen Tid til Flugt; man fortalte, at saaledes i dette Aar Oxerne foran en Vogn druknede og bleve med den revne afsted, idet de ikke betids nok naaede den nære Bred. For Øieblikket saae Flodleiet ud som om her i Aaringer ikke var falden Regn.

Det er et eiendommeligt Skue.

Flodleiet ligger udtørret

og bruges som Landevei;

Der er Marked og Handel, Disken

en Steen kun og Andet ei.

Der sælges Traad, stejte Snegle,

Vand, Jernkram, Cactussens Frugt;

Rundt om de udtørrede Bjerge

danne en Ramme smukt.

Bønder, bevræbnet' med Bysser,
og hver i Bæltet en Kniv,
Ride de vildkaade Muuldyr;
Der er en Færdsel, et Liv.

Pludseligt Bjergegænen skrækkes,
o hvilket Skybrud af Regn!
Alt i et Nu staaer forvandlet,
Fjeldstrømmen bryder hvert Hegn:
Alle flygte, Flodleiet
rummer ikke sin Flod,
Svulmende møllevands-vollisom,
raa, kaad i Overmod;
Cactus og Palmer den river
med sig i vildkaade Hast.
Dog ikke min Erindring,
den holder Billedet fast.

Collin og jeg kjørte omtrent en Miilsvci op ad det vandløse Flodleie; en af *Malagas* rige Kjøbmænd, Hr. *Delius*, til hvem jeg var anbefalet, havde indbudet os til denne Tour, han vilde føre os til sin Villa og dens herlige Have; et uigjennemtrængeligt Hegn af favnhøie Cactus, i uoverseelig Mængde op ad Bjergsiderne, omgjerdede den. Haven løftede sig terrasseformig, med en Rigdom og Afvexling af Træer; her var deilig Skygge under Oranger og Bananer. Store Pebertræer med rosenfarvede, talløse Bær, som en Haandfuld Perlesnore, hældede, liig Grædepile, deres Grene ned i det klare, grønne Vand i Bassinerne. Her stode høie, mandstykke Palmetræer og sjeldne Graner, ogsaa palmagtige, saa aristokratiske i deres Art, at de i Granernes Rige kunde tale med om Blodet, det vil sige om Saften. Her var en Duft af Citrontræer, af høie, blomstrende Geraniehækker; Passionsblomster hang i en Fylde, som de duftende Kaprifolier hjemme paa Bondens Gjerde; her prangede i Solskinnet forunderlige lilieformede Blomster, jeg syntes at kjende dem fra de Arabesk-Slyngninger af Guld og Sølv, jeg har seet i gamle Legende-Bøger. Den meest kostbare Plante herinde, sagde man mig, var det grønne Græs; et Par store Plainier strakte sig saa

friske, saa vel vedligeholdte, det saae ud som hvert Straa var pudset og vasket. Luften viftede frisk, næsten for kølig for os, der kom fra den dybe, hede Dal og nu tilfods vare gaaede op til Havens øverste Terrasse. *Malaga* laae foran os; den mægtige Domkirke viste sig som en Ark paa et forstenet, skumhvidt Hav.

Paa Hjemveien besøgte vi en anden Villa, der var forladt af dens Eier; han havde ødelagt sig ved at speculere i Vand, det vil sige, han havde anvendt hele sin Formue paa at lade opføre i sin Have uhyre Steenbassiner til at opsamle alt Regnvandet i Bjergene og give dette videre til Forbrug. Haven var vildgroet, Vandet stod grønligt og stille i de dybe Cisterner, som om det var sig bevidst sin Betydning, og dog ikke drikkeligt. *Collin* fangede her en Tarantel, en ækel, ottebenet Edderkop. Krybdyr vrimlede her af, men ikke en Fugl sang; Solen brændte voldsomt, og værre endnu brændte den, da vi kjørte ned i den tørre, stenede Flodseng; vi vare ved at forsmægte af Tørst. Det var en Vederqvælgelse at faae en Cactus-Frugt, Chumbos, som den kaldes; jeg lovede, til Tak for dens Lædskedrik, at jeg vilde besyngte den, der i Blomst og Frugt bærer *Spaniens* Farver.

Ja Guult og Rødt er *Spaniens* Farver.
 De straae ildfuldt fra Flag og Faner.
 Og Cactusblomsten dem samlet har,
 En Smeltning i det hede Solkys.
 Du Solens Blomst, Du *Spaniens* Symbol,
 Du blev, da Maurerne man bortjog;
 Jordbunden holdt Du, groer til et Vildnis,
 Med Flammeblomst og Lædskedrik.
 Dig frelste ikke de tusind Dolke,
 Der pible frem fra dine Blade,
 Paa Disken kom Du, blev solgt for Spotpris,
 Du Solblomst-Frugt med *Spaniens* Farver!

I ingen af *Spaniens* Byer har jeg følt mig saa glad, saa hyggeligt hjemme som i *Malaga*; Folkelivet, Naturen, det aabne Hav, hver især saa rig og uundværlig for mig, fandt jeg her, og dertil det mig endnu vigtigere, jeg fandt elskværdige Menne-

Ved Huset's Muur stod en Hæf af Granier,
 Der sad hun paa Trappens Marmorsteen,
 Saa ung, saa deilig, hun folgte Kaffianer,
 Sad med Blomst i Haaret og bare Been,
 Hun saae med to Livens Dine paa Een,
 Bar man ei en Sømand, strax blev man en Spanier.
 (Sul. Tid. Nr. 184 p. 219.)

H. C. Andersen i Malaga.
 Satirisk Tænsnit i „Svarmeren“ 1863.

ster. Vort Udenrigs-Ministerium havde forundt mig en aaben Skrivelse til alle danske Consuler, saa anbefalende og hårdrende, at jeg turde vente mig den bedste Modtagelse, men intetsteds var den mere hjertelig, end i *Malaga*, hos den unge, danske Consul *Scholtz*; hans Hjem var saa lykkeligt, saa velgjørende at besøge; hans Kone svensk af Fødsel, en Veninde af *Jenny Lind*, var saa hjertensgod, saa livsfrisk; et Stykke nordisk Huuslighed syntes ved hende henplantet her ved Middelhavets Kyst. Børnene, leende og lystige, slittede sig strax til mig, den ældste Datter, *Trinidad*, et Pigebarn paa halvfemte Aar, mærkelig udviklet for sin Alder, udtalte strax ved Middagsbordet, i hvilken Gunst jeg stod hos hende. „*Papa! a mi me gusta mucho Andersen, yo lo quiero mucho!*“ Hos *Scholtz's* Familie og Banquieren *Priess*, ligesom hos min opmærksomme Ven Hr. *Delius*, fornam jeg saamegen Deeltagelse, at jeg næsten syntes at jeg ikke var i et fremmed Land. I *Fonda del Oriente* traf jeg sammen med en Mængde Tydskere, ugifte og bosiddende her i *Malaga*, velvillige Mennesker, hvem det var en Fornøjelse at omgaaes, ikke et Ord Politik taltes, man var fri for al dens Rivning. Vor sædvanlige Tale dreiede sig om Byens Mærkværdigheder, mauriske Minder, Literaturen, Tyrefægtning og Operaen. Endnu nogen Tid laae en Deel af de mange danske Skibe her i Havnen, et Par af Capitainerne besøgte mig; ikke blot Landsmændene og de Personer, der stode i Forbindelse med mit danske Hjem, men hver Spanier, jeg lærte at kjende, var opmærksom og velvillig, Festdags-Hu-meur lystede frem. I det Solskin og i Syd-Spaniens rige Natur bliver Hjertet forynget; Kulde snerper sammen, Varmen udvider og fylder, de trykkende Baand løse sig, Tankerne faae Flugt, man er sig selv, tør være sig selv, hindres ikke af tusinde fæde, indpodede Hensyn; man er glad i Guds deilige Verden, hver Tanke, selv om den omklamrer med sine Rødder det Jordiske, løfter da ind i Himlen til Gud. Det er ikke Aarene udenfra, der skrive vor Alder, det er Sindet indenfra, der med Livets Klokkelag melder hvor gammel man er. *Medeas* Trylledrik gav For-yngelse, Reiselivets Væld har Noget af den samme Kraft. Hvor livsaligt at kunne henrives og være glad i al den Herlighed og

Dog Inquisitionen er jo nu afskaffet i *Spanien*, saa Meget er afskaffet og Mere vil der blive afskaffet, men ikke andalusiske Øine, det var ogsaa en Verdenssynd. Det var, som at slukke Stjernerne, og de funkle i *Spanien*, paa Himlen og under de langhaarede, fine Øienlaage, ikke blot bag de kniplingsbesatte, sorte Silke-Mantiller, men hos det fattige Barn, den smukke Zigeunerske, vi saae sælge Kastanier, ja hvem der havde hende i et Billed, eie hende selv var for stort et Forlangende.

Ved Husets Muur stod en Hæk af Geranier,
Der sad hun paa Trappens Marmorsteen,
Saa ung, saa deilig, hun solgte Kastanier,
Sad med Blomst i Haaret og med bare Been.
Hun saae med to Livsens Øine paa En,
Var man ei en Ismand, strax blev man en Spanier.

Memnonstøtten, den kolde Sten i Sandørkenen, faaer Klang, naar Solstraalerne skinne paa den, Digteren har et heelt Fyrværkeri af Sange i sig; Blus fra Nord, Blus fra Syd, lad dem lyse, lad dem klinge! Lad os ikke blive snerpede i vor sunde Følelse!

Som en Lotus paa den stille Sø
Er i Norden Qvinden;
Fra den dybe Havbund Skjønheds Frø
Groer og sætter Blomst trods Nordenvinden.
Her i Syd bag Pyrenæertinden
Groer Granatblomst, der paa Trolddoms Viis
Pludselig er Frugt fra Paradiis,
Glødende, et Flammevæld fra Inden.
Lotusblomst, hvor er Du frisk og skjær,
Tro i Hjertet, Tanker bygge der;
Spaniens Ildblomst, Trolddom eier Du,
Barnet bliver Jomfru i et Nu,
Livet er et Kys, et sødt Forsvinden.
Brand Du mig til Aske, lad mig døe;
Lotusblomst paa Nordens dybe Sø,
Bed en Bøn for mig — hos *Spanierinden*.

Ja, saaledes synger bestemt hver ung, sund Poet, naar han kommer til *Spanien*, og jeg vil næsten troe, de gamle Poeter

16*

Velsignelse, Gud har skabt. Det stærke Udbrud af denne Følelse er i Syden aldrig latterlig, kys den friske Rose, den uskyldige Barnemund, siig din Tanke med de naturlige Ord, der misforstaas det ikke; Barnesindet hos os, saavel den Deel af Engelen, som den af Djævelen, træder lige utilsløret frem.

I Selskab med de nye Venner, eller alene med sig selv, fremmed midt i Folkevrimlen, altid fik Humeurets Sol Lov til at skinne, forynge, gjøre glad, fylde Tanken med Glæde og Sang. Hvor var det deiligt mod Aften at gaae fra Havnen langs den aabne Strand, Søen rullede høit op paa Sandet og strøede der de meest forskellige Gjenstande, Skeletter af Fisk, Stykker af Vrag, Laser og Frugtskaller; Fiskerne drog deres Baade gennem Brændingen op paa Land; der paa Bjelkekanten sad gamle, solbrændte Karle og røge deres Cigar, halvnøgne Unger pladskede i Vandet, Musikken fra *Alameda* klang til os, lokkede og kaldte ind i Vrimlen, og der var Skjønhed at see, saa mærkelig mange Deiligheder. Her vare andalusiske Øine, og Smilet sad om Munden; der var Trolddom i hver.

„*Estrella de mi vida!* hvor hun var deilig.“

Hvo skal jeg troe?
Øinene to?
Lyve ei disse?
Lokkende kjærk
Er om Munden et Træk,
Det mig daarer tilvisse!

Men de Øine,
Disse Løgne,
Dette kjække Smil om Munden,
Det er Satan dog i Grunden,
Han mig har i hendes Hænder,
Og jeg brænder!

Hvor er mit Pas! hvor er min Musa!
Forsvar mig
Mod Spaniens Medusa!
Inquisitionen har mig.

med, thi det er recent pinegalt at troe, at med visse Aar er Poeten udbrændt, nei, han er som sin Tip-tippetip-tippetip-Oldefader, den eviggældende, jublende *Apollo*, der kjører Solvognen.

I Norden, i Kakkelvns-Krogen,
Groe Eventyr deiligt i Bogen,
Men ovre bag Pyrenæernes Muur,
Der voxer de vildt i den hele Natur,
Og er Du selv ung, ret Flamme og Fyr,
Saa brænder Du op i et Eventyr!

Det er meget varmt! vi maae ud i den friske Luftning, kjøre langs Stranden. Vi kjøre til Kirkegaarden. Det er et deiligt Sted, den protestantiske Kirkegaard ved *Malaga*.

Hjemme i de nordlige Lande fortælles om dybe, mørke Indsøer, der forunderligt drage Menneskene til sig og hvor den Melancholske tilsidst rives hen af en usynlig Magt og kaster sig i det lokkende Dyb; en Decl af denne forunderlige Tiltrækningskraft havde for mig *Malagas* protestantiske Kirkegaard; jeg kunde her forstaae, at en spleensyg Engländer tog Livet af sig for at begraves paa dette Sted; imidlertid er jeg, Gud skee Lov, ikke spleensyg og føler stor Lyst til at see endnu Mere af denne velsignede, skjønnede Jord; jeg tog ikke Livet af mig, jeg gik i et Stykke Paradiis, den deiligste Have. Her stode Myrtehækker i Blomster til tusinde Brudekrandse; høie Geraniebuske omhængede Mindetavler med Indskrift paa Dansk, Norsk kan det ogsaa kaldes, forsaavidt det var Indskrift over en Nordmand; her var Engelsk, Tydsk og Hollandsk at læse. Passionsblomster slyngede deres Ranker over mange Gravstene, Pebertreerne sønkede deres grædepiilshængende Grøne ned over Hvilestedet. Her stod en enkelt Palme, der et Gummitræ, og midt i det Grønne et vensligt, lille Huus, pompejiansk malet; herinde var Forfriskninger at faae; smukke Børu, med straalende Livsens Øine, legede der. Den hele Have omsluttedes af en vildgroet Cactus-Indhegning, hen over hvilken man saae nedenfor det udstrakte, rullende Hav;

jeg troede ved den nedgaaende Sols Straaler at øine den afrikanske Kyst.

Nedenfor Kirkegaarden slynger Veien sig ind mellem Bjergene; rundt om groe Cacteer og Agaver; Alt er forunderligt vildt, eensomt og øde; Veien fører forbi et Kloster, som engang *Isabella den Catholske* besøgte og forærede et udskaaet, helligt Billede. Præsterne og Folket veed at fortælle om dets Mirakler. Det var, som om Natten boede derinde, fra intet Vindue skinende Lyset ud i den tussmørke Aften; som forladt af alle Levende laae den store Bygning her i tankevækkende Eensomhed; det var derfor overraskende, ved pludselig at dreie ind paa *Granada*-Veien, at see tet foran sig det levende *Malaga*, belyst af tusinde Gasflammer, løfte sig op mod den blaa grønne, gjen-nemsigtige Aftenhimmel.

I Klostre, i Byer og hos de enkelte Private paa Hovedrouten, hvor Dronningen ventedes, var stor Travlhed. Alt fra vor Ankomst til *Malaga* havde vi der seet store Forberedelser til Festligheden. Domkirken var udenpaa allerede smykket med mange tusinde Lamper; de hang med Olie i, og endnu var der Uger til før Hendes Majestæt vilde indtræffe, men man frygtede ikke for Regn, i hele fem Maaneder var ikke en Draabe falden, Luftten vilde endnu længe vedblive at være klar og skyfri. Paa *Alameda* lavede man kunstige, smaa Springvand, høit i Træernes Toppe hang de ledende Blikrør. Triumphbuer reistes, og ved Landingsstedet i Havnen stod allerede, af Lægter og Lærred, med broget Malning, en luftig, svævende maurisk Halle; Mure, Balustrader og Taarne, Altsammen af Lærred og Pap, Theater-decorationer i det klare Solskin, laae henkastede eller vare allerede opstillede.

Malagas Autoriteter skulde modtage Dronningen en Miilsvei udenfor Byen, netop paa det smukke Landsted, som tilhørte min opmærksomme Ven, Hr. *Delius's* Forældre. Han førte mig til denne rige Eiendom, der med sin pragtfulde Blomsterhave vender ud mod Hovedlandeveien fra *Almeria*. Her var en deilig Udsigt til Bjergene og hen over de rige Vinmarker og det

udstrakte Hav. Smag og Rigdom udfoldede sig i Huus og Have.

Den gamle Hr. *Delius* er Blumist og havde i det kostelige Anlæg kun tropiske Væxter, en Planterigdom, som jeg hjemme i Norden kun har seet Prøver paa i de meest pralende Drivhuse. En af Døttrene bragte mig en Bouquet, saa farverig, saa glødende rød og gul, *Spanicus* Farver, de lyste som seete i Solglands og Transparent. Udenfor Haven, paa de skraaende Bakker, som Solen gjennemildner og hvor aldrig Nattedug falder, blive Muskateldruerne tørrede til Rosiner; de laae tæt strøede op ad Høiderne, tildækkede om Natten med store Rørmaatter; allerede vare de i Gjæring og for Øieblikket usunde at nyde. Efter Solnedgang luftede fra Stranden en kold, gjemmenbrængende Vind, som jeg endnu ikke havde fornummet her i *Spanien*; piilsnart jogc vi afsted i den lette Vogn. Fyrtaarnet skinnede, Luften skinnede, festligt var her hver Aften, og til Fest i *Granada* stundede det for os, der skulde vi være paa den Tid Dronningen kom der.

Herom var allerede skrevet til vor Landsmand Hr. *Visby*, en Søn af Præsten i *Storeheddinge*; men han raadede fra for Øieblikket at komme, eftersom Priserne der vare i Anledning af Dronningens Besøg opskruede til det Utrolige; det Samme antog jeg de ogsaa vilde blive i *Malaga*, naar Hendes Majestæt indtraf her; *Alhambra* var et af Reisens Glandspunkter, det kunde ikke opgives; Festlighederne ved Dronningens Nærværelse vilde gjøre os vort Ophold endnu mere interessant, Consul *Scholtz* telegrapherede derfor vort Komme.

Diligencen fra *Malaga* til *Madrid* gaaer over *Granada* og hører til de dyreste i *Europa*; men man maa ogsaa betænke hvad denne Befordring koster Eierne; ti til tolv Muuldyr spændes for Vognen, og omtrent hver tredje Miil holdes et lignende Antal til Forspænd; det gaaer afsted i flyvende Fart, ikke med vor langsommelige Diligencekjørsel. Allerede fem Dage før Afreisen, maatte *Collin* og jeg tegne os, for at erholde Pladse, saa stor var for Øieblikket de Reisendes Mængde til *Granada*. Afreisen er Klokken Syv om Aftenen, men paa den Dag vi togc

afsted, blev kjørt en Time senere paa Grund af en stor Tyrefægting her i *Malaga*, en af de blodigste jeg saae i *Spanien*, den gjorde et rystende, uforglemmeligt Indtryk paa mig.

Det var, som om den hele Stad strømmede til *Plaza de Toros*, da vi om Eftermiddagen vandrede derhen. Damer i deres sorte Silkekledning og Mantille svævede paa de fine, nydelige Fødder gjennem Gaderne, der ere for smalle, til at Vogne kunne kjøre her; Madamer og Piger, med brogetfarvede Silkeshawler, skyndte sig afsted; pyntede Bønderkarle, i Fløiels Trøje og Beenklæder, konstigtsyede Lædergamacher om Benene, bredskygget Hat paa Hovedet, kom flanerende med deres Cigar, og førte sig, saa at man skulde troe, det var den unge, fornemme Verden, der gik i Costume til Carneval. Udenfor Tyrepladsen holdt ridende Militair med dragne Sabler, Hestene vare urolige, vrinskede og gjorde Caprioler; Limonadehandlere, Frugtsølgere, pjaltede Drivere og Tiggere forøgede Trængselen; Solen brændte paa de hvide Mure.

Endelig vare vi inde i Amphitheatret og fik der heldigviis en Plads i Skyggen; de Tusinder, som sad i Solskinnet, kæmpede mod det med Vifter og Solskjerm. Tyrekampens Ordning og Fremgang var som vi havde seet det i *Barcelona*, men her fik vi det i hele sin Raahed og Afskyelighed.

Tolv Tyre, den ene efter den anden, skulde anfalde de stakels halvblendede Heste. Den første Tyr stødte strax sine spidse Horn ind i Bugen paa Hesten, rev den op, saa Indvoldene væltede ud; nogle Karle stoppede igjen Tarmene ind; Dyret udholdt endnu et Angreb, humpede nogle Minuter om og bogstaveligt gik og tabte paa Arenaen atrevne favnlange Stykker af sine Tarme. Den næste Hest gik det ikke bedre, den fik Tyrens ene Horn ind i Bagdelen, saa Blodet sprøitede hen over Rækværket; kun et Par Skridt gik den og sank da sammen. En tredje Hest blev med sin Rytter kastet høit iveiret; med Nød og neppe fik Bandarilleros Rytteren frelst, Hesten blev slæbt og flænget af den rasende Tyr; det Syn var næsten ikke til at udholde, Vandet sprang mig ud af Fingerspidserne. Hest ved

Hest laae som Aadsel paa Arenaen, og da først, efter at Tyren, under Publicums Jubel, havde modtaget Dødsstødet af *Espada*, kom Koblet af Heste, og medens den vildtlarmende Musik gjelød, slaabtes de dræbte Dyr ud af Kamppladsen. En endnu ikke død Hest saae jeg løfte i Farten sit Hoved med de klapprende Trænder, Hovedet sank igjen, det var oprørende pinligt, ikke til at udholde; jeg var nær ved at faae Ondt; men allerede at forlade Tyrekampen, den, jeg egentlig nu for første og maaskee for sidste Gang fik at see, kunde jeg heller ikke, der laae noget Interessant og Lokkende i den Smidighed og Kraft, det sikkre Øie og den Behændighed, hvormed *Bandarilleros* og *Espada* tumlede sig paa Arenaen; det var som en indstuderet Leg, som en Dands paa Scenen. En enkelt Gang blev gjort et Spring høit over Tyren, idet denne i sin Vildhed styrtede frem. Alle *Bandarilleros* vare unge, velskabte Mennesker, prægtigt klædte i Silke og Guld. Tidt havde de deres Nød med at frelse den hjælpeløse, udstoppede *Picador*, der laae under Hesten, som styrtede, idet Tyren med sine Horn ved første Sammenstød løftede den høit fra Jorden; den laae endnu ikke død, men dog saaledes saaret, at den, medens Blodet tappede ud af den, faldt igjen, idet man vilde lede den fra Kamppladsen. En fjerde Tyr saae jeg dryppende af Blod sætte over Rækværket ind til de staaende Tilskuere, der da i største Hast maatte svinge sig ind paa Arenaen og igjen ud derfra, da Tyren gjennem den aabne Port kom tilbage. Den fik et Par keitede Kaardestød af *Espada*, Blodet strømmede den ud af Munden, Publicum peb; *Espada* havde allerede af den første Tyr faaet et Stik i Læggen, den blødte, hovnede og fik ham til at hinke, det taaltes ikke; et vittigt Hoved rev en Krykke fra en værkbrudden Tilskuer og kastede den haanende ned til den hinkende *Espada*, der, da en ny Kamp begyndte, ikke længer blev taalt, men under Hylen og Piben maatte forlade Arenaen.

En anden særdeles yndet *Espada*, ved Navn *Bocanegra*, blev hilset med Jubel; han forstod ogsaa med eet Stød at fælde Tyren, den sank til Jorden og laae som en Klud. Tyrens Øre skar han af og kastede til Publicum, der jublede og smed ned

til ham igjen Alt, hvad der var at kaste, Hatte, Vifter og Cigar-foderaler.

Den næste Tyr, som blev indladt, slængede i første Sammenstød en af Hestene; det saae farligt ud for *Picadoren*, der laae under den. Tyren stillede sig til et nyt Angreb, men *Bocanegra* greb den om Halen, saa voldsomt fast holdt han, at den blev staaende ligesom i Forbauselse, dreiede Hovedet, saae paa ham og satte saa afsted til den modsatte Side af Arenaen, og *Picadoren* og hans Hest bleve igjen reiste.

En Snees Heste og fem Tyre vare dræbte, endnu skulde syv kæmpe, men jeg havde idag seet Nok, var saa opfyldt og betagen deraf, at jeg forlod Arenaen, hvor Kampen senere blev endnu mere blodig og interessant, som man sagde, og fortsattes indtil tolv Tyre vare dræbte.

Det er en raa, afskyelig Folkeforlystelse! det Samme hørte jeg udtale af flere Spaniere; de sagde, at den ikke i mange Aar vilde holde sig, og at i den sidste Tid var indgiven Ansøgning til Cortes om Afskaffelsen af disse Kampe.

Diligencen afgik først Klokken Syv. Consul *Scholtz* med sin Kone og lille Datter, *Trinidad*, stode ved Vognen, vi skulde afsted med; Hr. *Delius* bragte mig endnu i det sidste Øieblik Anbefalingsbreve til Venner i *Granada*. Klokken blev halv Otte før vi kjørte; ti Muuldyr med klingende Bjælder fore i Galop med os henad *Alameda*, ned i det udtørrede Flodleie, hen forbi de lave, hvidkalkede Huse, hvor Lysene blinkede ud af de aabne Døre.

„Lev vel, *Malaga!* jeg hilser Dig igjen, min Kjærlighed!“

IX

Granada.

Den nu almindelige Vei for Diligencen fra *Malaga* over Bjergerne til *Granada* er længere, end den tidligere til Hest over *Veles-Malaga* og *Alhama*; denne var engang meget usikker, men